

КРИТИКА МИНУЛОГО (ЗАМІСТЬ ВСТУПУ)

	стор.
Розділ I — Критика минулого (замість вступу)	5
Додаток до розділу I — „Община” і „Артель”	22
Розділ II — Організація влади (большевиків) в Україні	25
Розділ III — Українські політичні партії в системі большевизму	45
Розділ IV — Пожнив'я воюючого комунізму	62
Розділ V — НЕП і Українізація	85
Розділ VI — Церква	107
Розділ VII — „Націоналістичні ухили”	128
Розділ VIII — „Третя Революція”	150
Розділ IX — „Ліквідація куркуля, як кляси”	168
Розділ X — „Індустріалізація”	206
Розділ XI — „Інженери людських душ”	220
Розділ XII — Боа Конструктор	256
Розділ XIII — Статистика	279
Résumé	291
Бібліографія	294
Гасловий покажчик	301

“Комунізм є явищем, коли людина звільнює себе від Бога в ім'я Розуму. Але тільки образ, зрозуміння й пізнання Бога є тим, що дає суспільству і нації напрямні та призначення. Культура нації і вислів її характеру є тільки пізнанням Бога, записаним найбільшими представниками її духовности, висловленим зрозумілим для мас способом. Ніколи не було організованого суспільства чи нації без Бога. Але історія засмічена рештками націй, які стали байдужими до Бога і вимерли.”

“Криза Західного Світу існує до тієї міри, до якої цей Світ став байдужим до Бога. Ця криза простягається до тієї межі, до якої Західний Світ поділяє комуністичний світогляд і цей Світ до такої міри є запаморочений матеріалістичною інтерпретацією історії, політики й економіки, що він уже не розуміє того, що єдиним протиставленням комуністичної тези: „віра не в Бога, а в Людину” є — „віра в Бога”.¹

Ці слова не є виголошені одним із проповідників багатьох християнських Церков цього континенту, хоча вони й могли б бути сказані з проповідниці. Їх написав у своїй книжці про комунізм колишній чільний комуніст, пізніший співробітник американської розвідки, Ф.Б.І., В. Чемберс, після того, коли він відрікся комунізму і був його активним поборовачем. Не будемо застановлятися над тим, чи ці думки точно насвітлюють засадничу проблему нашої доби — конфлікт між Сходом і Заходом, між комунізмом і капіталізмом, тоталітаризмом і демократією. Ствердимо лише той факт, що це окреслення комунізму далеко відбігає від нашої, української інтерпретації, яка зводиться до надзвичайно простої формули, що сучасний російський большевизм є нічим іншим, тільки відмінною формою російського імперіалізму.²

¹ В. Чемберс: “Свідок”, Розділ I: “Передмова у формі листа до дітей”, стор. 16.

² Прикладів нашої інтерпретації комунізму так багато, що ледве чи тут треба їх повторювати. Все ж подам тут дві цитати. В. Винниченко у своєму памфлеті: “Розлад і погодження”, пише:

“... весна наша нападом численних ворогів хутко була пририта на цвіт. Найголовнішим з них був руський імперіалізм, який ніяк не хотів випустити з-під свого панування таку багату, покірну колонію”. (стор. 6 цитованого твору).

Після смерті голови ПУН, О. Штуля-Ждановича, в “Новому Шляху” було надруковано відозву до громадянства, де між іншим було написано:

“Еволюція системи в ССРСР не є можлива, бо вона має первородні гріхи російського імперіалізму і неприродність системи...”

Ці думки, висловлені в цілком іншому часі і цілком іншими, ідеологічно ворожими собі особами, вражають ідентичністю.

Світ не прийняв цієї нашої інтерпретації, що привело до повної ізоляції української політичної думки. В американському часописі була поміщена стаття на цю тему, де сказано, що „в нас вмовляли підмінити надзвичайно небезпечну для нас формулу інтернаціонального комунізму менше небезпечною — російського імперіалізму”, що несумнівно було написане під нашою адресою, але що вповні знову ж таки зігнорували наші політики. Але чи наша інтерпретація комунізму правильна, глибока й переконлива?

Не можна сказати, що ніхто з-посеред нас ніколи не пробував дещо глибше зрозуміти дійсне обличчя большевизму і в'яснити громадянству його антисоціяльне, „бісівське” походження; але ці голоси були винятками, розгубленими й нерішучими в загальному хорі нашого „конформізму” зрозуміння цієї проблеми. Саме тому нас, властиво, перестали слухати і поважно трактувати; з того приводу ми почали нарікати на нашу долю і переконувати самих себе, що ми, і тільки ми, і ніхто інший не знає й не розуміє суті большевицької машкари, і що клопіт Вільного Світу є в тому, що нас не слухають. Тут, очевидно, відразу виникає прикре питання: Якцо ми розуміємо суть большевизму, то чому ми не сказали цього українському громадянству перед тим, заки большевики прийшли до влади? В обличчю тих фактів варто зупинитися над тим, що ми справді розуміли і розуміємо під „марксизмом-ленінізмом”.

Маркс, основоположник доктрини, ніколи не завдавав собі труда в'яснити, що він розуміє під комунізмом, хоча й страшив своїх сучасників, що „привид ходить по Європі, привид комунізму”,³ але він не відхилив заслони, яка ховала обличчя того „привиду”, цілком слушно вважаючи, що саме таємничість, яка оточує цей „привид”, матиме притягаючу силу, головню для молоді, або ж можливо, що він і сам не розумів його змісту. Зрештою, критики Маркса звертають увагу на те, що він мав „щасливий талан” в'яснювати найпростіші проблеми на 400 сторінках своїх творів! Коли ж його знайомі допитувалися його, що він, властиво, розуміє під комунізмом, він сказав: „знищення капіталізму і скинення з престолу Бога”. Поминаючи тут спробу розшифрування цього клича (програмою це аж ніяк назвати не можемо), легко завважити його

³ Цей клич увійшов як початкове речення до першого видання „Комуністичного Маніфесту” в часі з'їзду „Федерації Справедливости”. Маніфест був написаний німецькою мовою і оригінальне німецьке слово „гешпенст” важко докладно перекласти на інші мови. В російській мові перекладачі вживають слово „призрак”, в українській найближчим перекладом є „привид”.

Шляпніков А., нарком праці РСФСР, лідер „робочої опозиції” проти Леніна, 85
Шраг Микола, ч. УПСР, 57, 96, 101 п. 25
Шрайбер С., ч. РСДРПб, Шигальов, персонаж повісті „Біси”, 13, 171 п. 11
Шумський Ол., ч. УПСР, потім УКПб, КПБУ, нарком освіти УССР, 31, 140, 144, 146 п. 39
Штейн, співробітник Ягоди, 268
Штуль-Жданович Олег, голова ПУН, 5 п. 2
Щербаківський Д., проф., 114
Щербина Олекса, письм. групи розстр. „28”, 246
Юркевич (Рибалка) Лев, ч. УСДРП, а. к. „Рос. С-Д. і національне питання”, 17, 18
Ягода Генр., нарком ГПУ-НКВД, 196

Яворський М., сов. історик, 36 п. 26
Яковлів В. І., с. УПСРб, потім УКП, заст. голови всеукр. ЧК, 249 п. 64
Якір І. Е., командарм Київської військової округи, 266
Янсон, суддя партійного суду „внутр. кабінету” Сталіна, 161
Яловий Мих. (Юліян Шпол), письм., 235, 236
Янке, знавець советських справ нім. розвідки (РЗГА), 265
Яновський, письм., а. к. „Майстер Корабля” і ін., 99, 235
Янушевський Кость, свящ. УАПЦ, 118
Яреценко Олександр, єпископ УАПЦ, 115
Ярославський Ємельян, голова ліги безбожників ССРСР, редактор „Безбожника”, 126
Ярошенко Вол., письм., 237

УКП — Укр. Ком. Партія
 — меморандум до Комінтерну, 50
 — декларація на З'їзді Рад, 53, 54
Фальківський (Левчук) Дмитро,
 поет групи розстр. „28”, 246-249
 п. 64
Фарбман (Рафайл), ч. РСДРП,
 потім КПБУ, 27, 31, 40
Фариняк Е., книгар в США, 58 п. 34
Феденко Панас, проф., а.к. „Соція-
 лізм давній...”, а.с. „Микола
 Скрипник” і ін., 81 п. 49
Феодор, єпископ Прилуцький, 108
Филипович Павло, поет, 143, 232
Фельденко, журн., а.с. „Хліб”, 189
Фігільов Гр., батько Хвильового,
 141
Філянський Мих., поет-неоклясик,
 231
Фішер Г. Г., представник АРА
 в РСФСР і Україні, а.к. „Голод...”,
 79 п. 46, 80
Фішер Люїс, а.с. „Нерівні брати”
 (нім. „Дер Монат”), 69, 70 п. 19
Фрунзе Мих., голова раднаркому
 УССР, 40
Фукс Клод, сов. розвідчик в Англії,
 243, 244 п. 58
Хвильовий (Фігільов) Микола,
 письм., 141, 142, 243, 244, 245
Хмельницький Богдан, гетьман
 України, 69 п. 19
Хмельницький, автор проєкту
 конституції УССР,
Христюк Павло, ч. УПСР, а.к.
 „Замітки і матеріали до історії
 української революції”, 47 п. 7, 96
Хом'як, сов. агент, організатор
 вбивства полк. Є. Коновальця,
 103 п. 28, 272 п. 25
Хрущов Нікіта, вик. обов'язки
 секретаря ЦК КПБУ, 152
 твердження про замір знищити
 укр. націю, 182
Хлестаков, персонаж п'єси Гоголя
 „Ревізор”, 228 п. 20
Чемберс В., а.к. „Свідок” (англ.),
 5 п. 1
Черчіль Вінстон, прем'єр мін.
 Англії, про політику „сили”
 СССР, 52 п. 21, про знищення
 „куркулів”, 190 п. 77
Черкавський М., делегат ВУПЦС,
 114
Чезівський Вол., прем'єр уряду
 УНР (Директорії), 109 п. 9
 делегат ВУПЦР, 114, 121
 інформації із заслання, 225 п. 9
Чезівський Мусій, свящ.
 (батько Вол.), 109 п. 9
Чикаленко Єв., гром. діяч, дідич
 в Україні, 75 п. 36
Чернов В. Н., ч. РСДРП, міністр
 Тимч. Уряду Росії, 128, 129
Черняківський О., лікар, делегат
 ВУПЦС, 114
Чернявський М., поет, 231 п. 26
Чечель М., ч. УПСР, 96, 101
Чингіз-Хан, організатор монголь-
 ської імперії, 129, 130
Чинченко Ів., а.с. „Винницька
 трагедія”, 171 п. 21
Чуласівський Як., єпископ УАПЦ,
 119
Чумак В., письм., 231
Чутринка Гр., поет, 231
Чубар Влас, 103, 104
Шамуєлі Тібор, а.к. „Російська
 традиція” (англ.), 14 п. 15
Шарай Кость, свящ. УАПЦ, 120
Шаравський Нестор, єписк. УАПЦ,
 115
Шахрай (Шах-Рай) Василь,
 ч. РСДРПб,
Шварцбардт Шл., вбивник
 Симона Петлюри, 134 п. 13
Шварц С., ч. ЦК КПБУ, 31
Шверник Н. М., ч. ЦК РКПб, 153
Шевченко Ів., письм., 234
Шевченко Роман, письм. групи
 розстр. „28”, 246
Шевченко Ф. П., редактор „Історії
 УРСР” 1958 р., 168 п. 1
Шевченко Тарас, поет, 21 п. 26
Шеленберг Вал., шеф ЗГА (секр.
 розвідки Гітлера), 264, 265
Шечейко-Сохацький, посол до
 Соїму, агент польської розвідки
 в КПП, 147 п. 40
Шифрін Аврам, автор свідчень
 перед сенатською комісією США,
 135 п. 14, 270 п. 22
Шкірятов М. Ф., ч. ЦК РКПб, 163
Шкурат, актор, 99
Шліхтер А., комісар „продраз-
 вьорстки” в Україні, 37, 188, 263

наскрізь негативний зміст. Зацитуємо одне місце з оповідання
 В. Підмогильного, п.н.: „Повстанці”, де обиватель запитав
 одного з повстанців, які тільки що захопили якесь там україн-
 ське місто, яка у них, повстанців, програма.

— А така програма, щоб знищити панів, — відповів
 повстанець.

— Ну, а як знищити, то тоді що? — допитався
 далі обиватель.

— А як знищитим, то тоді й побачим! — відповів
 спокійно з похмуро повстанець.

Фридрих Енгельс, приятель Маркса, відчував недореч-
 ність проповідування „привидної” політичної „доктрини” і
 тому він, в часі з'їзду Комуністичного Інтернаціоналу (спер-
 шу скликаного під гаслом „Федерації Справедливості”) в ли-
 стопаді 1847 року, опрацював і дав на схвалення „Маніфест
 до Світу” (пізніше названий „Комуністичним Маніфестом”),
 де він намагався уточнити програму комунізму, яку можна
 схопити в таких засадничих точках.

1. Ліквідація капіталізму;
2. Ліквідація і заборона приватної власності;
3. Ліквідація родини, як підставової клітини капіталістич-
 ного суспільства;
4. Ліквідація всіх клас суспільства;
5. Ліквідація релігії і релігійности;
6. Ліквідація всіх урядів;
7. Встановлення комуністичного суспільства в безклясо-
 вому, бездержавному суспільстві.

Немає труднощів завважити, що шість точок цієї програ-
 ми є цілковито негативними і остання, сьома, „позитивна”
 точка є цілковито примарною, з кляси „привидів”. Що знач-
 ить „безклясове, бездержавне” суспільство? Чи існування
 такого суспільства є можливим? Тепер, шістдесят років після
 „найбільшого експерименту всіх часів” можна ствердити, що
 такого суспільства немає; большевикам не пощастило пере-
 родити людину і створити такий тип людини, яка не мала б
 бажання приватної власности. Якраз навпаки: наслідком лік-
 відації приватної ініціативи в багатьох ділянках суспільного
 життя прийшло до павперизації суспільства і посилення гону
 до здобуття якої будь, хоч би й в обмежених розмірах, при-
 ватної власности не тільки серед широких верств населення
 СССР, але й у верхівці партії, яка мала б проповідувати „без-
 клясове суспільство” та подавати приклад „щасливого бут-
 тя”, позбувшись власности.

Але негативізм і самозаперечення були природою Маркса і Леніна, основоположників „наукового марксизму”. Карло Маркс — типовий продукт німецької буржуазної культури — гостро виступає проти буржуазії; походзячи з жидівської рабинівської родини — він є антисемітом, вбачаючи в жидівській нації „втілення буржуазного капіталізму”; одружившись з дівчиною-аристократкою — він є анти-аристократом; знайшовши пристановище у своєму скитанню в капіталістичній Англії — він проповідує знищення капіталізму; врешті, поява „Капіталу”,⁴ біблії марксизму, була можливою тільки й виключно завдяки моральній і матеріальній підтримці Фридриха Енгельса, німецького капіталіста; але це останнє хіба що відноситься до поняття „корисних ідіотів”, як про це висловлювався Ленін, який сам був на еміграції на утримання „корисних ідіотів”, братів Морозових, російських капіталістів, що втримували большевицьку фракцію.

Подібно до Маркса, Ленін, типовий буржуа і „потомствений дворянин”, „помещік”, виступив з кличами „смерть буржуям!”, „грабуй нагробоване!” та ін.; типовий російський інтелігент — він найгіршими словами висловлювався про російську інтелігенцію і зробив усе можливе, щоби цю інтелігенцію винищити до ноги; виступаючи проти Церкви, згідно зі засадами марксизму, він вступив у церковний шлюб зі своєю нареченою, Надією Крупською, і пані Ульянова-Крупська, перебуваючи на заслання разом з чоловіком, пише листа до губернатора провінції зі скаргою, що їй не дозволяють винайняти досить прислуги з місцевого населення. Врешті, Ульянов-Ленін, типовий російський мішанець з походження, активно працює для втримання цілості Російської Імперії.⁵

⁴ Мати Маркса, коли почувла, що син пише „Капітал”, дуже дотепно і влучно сказала: „Я воліла б, щоб він робив капітал, замість писати про це”.

⁵ Баба Ульянова Леніна по батьковій лінії була калмичкою, про що офіційні советські біографи Леніна промовчують. Мати Леніна, ур. Марія Бланк, звичайно вважається німецького походження. Про можливе жидівське походження діда Леніна по материній лінії були згадки в міжнародній і українській пресі, також у деяких біографів Леніна (між інш., в книжці Г. Каткова: „Шлях Леніна до влади”, в англ. мові, стор. 14; також у Н. Валентінова: „Ранні роки Леніна”, англ., стор. 22), проте, сказати про це щось точніше важко, тому що документи в цій справі є в большевицьких руках і не є опубліковані. „Большая Советская Энциклопедия”, присвячуючи пів сторінки матері Леніна, не подає її дівочого прізвища. (БСЕ, 1956, том 44, стор. 216). Чимало баламутства в офіційних біографіях Леніна є в справі його „дворянського” походження. Батько Леніна, Ілія Ульянов (первісне прізвище родини було „Улянін”) був засадничо мішанського походження з Астрахані, однак, після закінчення Казанського університету він, так як і всі абсолювенти імператорських університетів, одержав титул „лічного (ненасліднього) дворянина”. Титул „потомственного дворянина” бать-

Скоблін, царськ. генерал, агент ГПУ і Гестапо, 265
 Слісаренко Ол., письм., гром. обвинувачував в процесі СВУ, 224, 235
 Смаковський, дідич в Україні, дядько Хвильового, 141
 Смолич Юр., письм.,
 Слинко П., ч. УСДРП, потім КПБУ, 31, 39
 Славутич Яр, поет, а.к. „Розстріляне Відродження”, 248 п. 64
 Снайдер Луїс, а.к. „Енциклопедія III Райху” (англ.), 19 п. 21
 Снегірьов Гелій (Євген Сніжок), а.к. „Набої для розстрілу” („Ненько моя, Ненько”), 220 п. 1, 220 п. 2, 223 п. 6, 225 п. 10, 264 п. 16, 254 п. 73, 226 п. 11, 232 п. 28
 Солженіцин Александр, рос. письм., а.к. „Архипелаг ГУЛаг” і ін., 12 п. 10, 13, 20 п. 23, 21 п. 25, 73 п. 29, 172 п. 16, 282, 283, 255 п. 75, 225 п. 5
 Соловей Дм., а.к. „Голгота України” і ін., 115 п. 23
 Сосюра Вол., поет, 231, 234
 Сосновий С., а.к. „Правда про голод в Україні”, 282, 283
 Сольц Арон, парт. суддя „внутрішнього кабінету” Сталіна, 161, 163
 Соколовський А., проф. с-г академії, гром. обвинувачувач в процесі СВУ, 224
 Соколовський Ксенофонт, свящ., 114
 Сушко Роман, полк., ч. ПУН, 101, 102 п. 26
 Старицька-Черняхівська Люд., письм., підсудна в процесі СВУ, 119, 225 п. 9, 231
 Стещенко Ів., письм., 114, 231
 Сталін (Джугашвілі, інше псевдо — „Коба”) Іосиф, ч. РСДРПб, потім РКПб, секретар ЦК РКПб, 33, 34, 153, 154
 участь в „ексах”, 10
 виступ на IV з’їзді КПБУ, 40, 44
 стаття в справі національностей, 99
 „внутрішній кабінет”, 161, 162
 святкує 50-ліття, 166
 цензурує фільми, 166 п. 26
 заява про відсталість Росії, 206
 виступ проти Хвильового, 144
 „запаморочення від успіхів”, 167, 176
 СССР, створення, 90, 91
 Стахів Матвій, пол. діяч, а. к. „Третя Советська Республіка” і ін., 43 п. 37
 Стебницький П., 114
 Століпін Міх., прем’єр мін. царського уряду, 16, 19, 24
 Тарнавський Петро, сп. УАПЦ, пізніше ДХЦ, 118, 119
 Таджикистан (повстання Басмачів), 139
 Тарасенко (Фігільова) Єлизавета, мати Хвильового, 141
 Татарський, ч. ЦК КПБУ, 31
 Тарасюк Ів., секр. ВУПЦР, 112
 Тамерлан (Тімур-і-Лянг), завойовник Азії (прибл. 1400 р.), 129, 130
 Тась Дм. (Могілянський), письм., 237
 Терлецький Єв., ч. РСДРПб, 27, делегат ВУЦИК на мирову конференцію в Бересті, 28
 Терещенко Ів., письм. групи розстр. „28”, 246
 Терпило Пил., гром. діяч, 58 п. 38
 Тичинін, ч. ЦК КПБУ, 31
 Тичина Павло, поет, 276 п. 34
 Тихон (Белавін), патріарх Московський, 109, 112, 113, п. 18; 123, 124
 Ткаченко М., ч. УСДРП, потім УКП, 49
 Товстуха Ів., секр. Сталіна, 161
 Торвальд Юрг., а.к. „Ілюзії” (нім., англ.), 183 п. 5
 Троцький (Бронштейн) Лев, член РСДРП (меншевиків), потім большевик, лідер „лівої” опозиції проти Сталіна, 34, 73, 152, 154
 Турянський М., ч. ЦК КПЗУ, 149
 Тугачевський М., ч. ЦК РКПб, нарком військ. справ СССР, 34 п. 22, 44, 133, 256
 Туркало Кость, підсудний в процесі СВУ, 220 п. 1
 Уборевич, командарм Черв. Армії, 266
 Ужвій Н., акторка, 99
 Улам Адам, а.к. „Сталін — людина і його доба”, 200 п. 93
 Урицький Мойсей Сол., голова Петроградського ЧК, 134, 135 п. 13